

Forskning i Arkivverket

Øyvind Ødegaard

Fagdirektør Forskning, 12.4.2018

Todelt forskningsoppdrag

---

1. Utøvende forskning
  - Selvvalgt forskning
  - Vitenskapelige kildeutgaver
  - Arbeidsgiverstyrte forskningsprogrammer
  - Eksterne prosjekter
2. Tilrettelegging og stimulering
  - Bygge nettverk og infrastruktur
  - Synliggjøre og formidle
  - Gjøre tilgjengelig, informere og betjene

Selvvalgt forskning, historierettet

- › Bente Hartviksen: «Til min sjæls veninde – kjærlighet i en koffert». En analyse av fredsprisvinner Christian Langes brev til sin kone Bertha Manthey Lange 1892-1938.
- › Margit Løyland: Kamp om rett lære. Religiøs forståing og samhandling på Agder ut frå ei kyrkjerettsleg kjelde.
- › Gerd Mordt: Luksusdebatten i Danmark-Norge på 1700-tallet.
- › Kåre Olsen: Jøder på sykehus – innleggelse på sykehus som ledd i fluktplan under jødeaksjonene høsten 1942.
- › Hege Brit Randsborg: Ekteskap i forbudte ledd 1660-1799 – sjeldent eller vanlig?
- › Cæcilie Stang: Utmark og seterbruk i Øyerfjellet på 1900-tallet. Kilder og forklaringsmåter til en driftsform i oppløsning, endring og revitalisering.
- › Leif Thingsrud: Magistratembetene. Springbrett eller ærefull retrett?

Selvvalgt forskning, arkivrettet

- › Synøve Bringslid: Arkivbeskrivelse og arkivbrukere i Norge 1850-2000-tallet.
- › Ine Fintland: Arkivbeskrivelse med fokus på verdivurderinger på 1700-tallet.
- › Torkel Thime: Å konstruere et arkiv! Arkivlandskap, arkivbeskrivelse og verdivurderinger før 1904, med hovedvekt på 1700-tallet.
- › Tor Weidling: Pertinens. Prinsipper og realiteter ved ordning av arkiver i Riksarkivet 1817- ca. 1950.
- › Synnøve Østebø: Privatarkiv nr. 11 – Kielland-arkivet, ordning og nyetablering.

Vitenskapelige kildeutgaver, interne utgivere

- › Gerd Mordt: Christen Prams reiseinnberetninger, bind 1
- › Tor Ulset/Mette Ekker: Håkonarsaga, bind 1
- › Jo Rune Ugulen: Diplomatarium Norvegicum, bind XX
- › Arnhild Aasen: Regesta Norvegica, bind XI

Vitenskapelige kildeutgaver, eksterne utgivere

- M. Rindal, B.D. Spørck: Magnus Lagabøtes Landslov, norrøn tekst med fullstendig noteapparat
- A.C. Horn, B. Nordbø: Magnus Lagabøtes Landslov etter Holm perg 34 4to
- J.E. Knirk, J.R. Hagland, H. Williams: Norges innskrifter med de yngre runer, bind 7
- L. Gjerløw, E. Karlsen: Lilli Gjerløws etterlatte skrifter. Pontificalia Nidrosiensis ecclesiae, Horae P. A. Munch et Fragmenta liturgica selecta

Forskningsprogram 1: Digitale utfordringer og muligheter

- Hva finnes av internasjonal teori og praksis Arkivverket kan ta lærdom og nytte av? Alle nasjoner og arkivinstitusjoner har noenlunde de samme digitale utfordringer og muligheter. Hvem har gode ideer og tiltak vi kan bli inspirert av?
- Hvor står Arkivverket internasjonalt? Finnes det områder hvor vi er i front og som vi kan profilere og «eksportere»?
- Mulig med temaer og prosjekter fra hele verdikjeden, for eksempel: Bevaring av e-post, bevaring av fagsystemer/databaser, bevaringskriterier og –metodikk, privatarkivbevaring, digitalisering for kassasjon, langtidslagring, arkivbeskrivelse, tilgjengeliggjøring, publisering, betjening, selvbetjening, brukermedvirkning, betalingstjenester, nettløsninger.
- De multinasjonale gigantene (Microsoft, Google, Facebook osv.) har stadig økende makt innenfor informasjonsforvaltning. Hva skal til for at arkivverden kan påvirke dem til best mulige løsninger for standardisering, langtidslagring og arkivformål?
- Hovedfokus bør være på prosjekter som kan lede frem til utvikling av nye produkter og tjenester.

Forskningsprogram 1: Digitale utfordringer og muligheter, innspill

---

- Verdivurdering og arkivbeskrivelse
- Urfolks vokale arkivdokumenter
- Internasjonal studie av digitale brukertjenester

Forskningsprogram 2: Arkivene fra andre verdenskrig

- Arkivene fra andre verdenskrig er relativt sett de klart mest etterspurte. Flere av dem er uordnete, dårlig beskrevet og utilfredsstillende tilgjengeliggjort. Vi kan og bør «grave frem» de arkivdelene som samfunnet så langt ikke har hatt tilgang til eller oppdaget.
- Omfanget av arkivskapere under 2VK var svært høyt og kan være en inngang til forskningsprosjekter: Sivilforvaltningen i Norge, Norge i eksil, tyske sivilorganer, tyske militære i Norge, Nasjonal Samling, andre privatarkiver, «opprydingsarkivene» etter krigen, deponerte arkiver på Norsk Hjemmefrontmuseum, Forsvarets Krigshistoriske Arkiv.
- Det er også et utall mulige tematiske innganger til forskningsprosjekter: Fangenskap under og etter krigen, kvinner, jøder, urfolk, kamphandlinger, sabotasje, rasjonering, næringsliv, hverdagsliv, idrett, kirke, politi, skole...
- Hovedfokus bør være på prosjekter som skal lede frem til nye problemstillinger, til informasjon om og tilgjengeliggjøring av arkiver med stort forskningspotensial, og som andre miljøer kan forske på. Det er videre ønskelig med samspill mellom forskningsprosjektene og mer regulære driftsoppgaver: ordning, katalogisering, digitalisering, publisering, formidling.
- Programmet bør starte med å kartlegge behovene hos eksisterende forskningsinstitusjoner i U/H-sektoren og ABM-sektoren (HL, Falstad, NHM, NTM, Krigen i Nord m. fl.). Det vil være naturlig å inngå forskningssamarbeid med flere av disse miljøene.

Forskningsprogram 2: Arkivene fra andre verdenskrig, innspill

---

- Oversikter/portaler/innganger/håndbøker:
  - Alle arkiver i Arkivverket
  - Alle privatarkiver i Arkivverket
  - Nasjonal Samling
  - Organisasjoners og arbeidslivets oppgjør med NS-medlemmer
  - Fangeleire under og etter krigen
  - Krigsbarnrelatert materiale i statsarkivene
  - Kilder til dagliglivet i statsarkivene
  - Kilder til samenes historie og identitet

Forskningsprogram 2: Arkivene fra andre verdenskrig, innspill

---

- Tilgjengelig- og synliggjøring av enkeltarkiver:
  - Flyktnings- og fangedirektoratet
  - Legasjonen i Stockholm, spesialrapportene
  - Landssvikarkivet, uordnet del
  - Mindreårige i rettsoppgjøret etter andre verdenskrig
  - NTBs krigsarkiv, Ole Friele Backers fotografier
- Innspill fra *En verden i total krig: Norge 1939-1945*:
  - Deutsche Zeitung in Norwegen, Organisation Todt, Oscar Torp
  - Politiarkiver, jødeaksjoner, militærattacheer, diplomati
  - Oversikt over alle navn i L-arkivet, totaloversikt NS og tyske arkiver

Eksterne prosjekter

---

1. Historisk befolkningsregister (NF)
2. Skisse til forskningsinfrastruktur (NF)
3. Cendari: Integrating Census Data (EU)

Skisse til formidlingsplan (1)

❖ Formidling av forskningsresultater fra Arkivverket:

- Publisering av hvert enkelte resultat i vitenskapelig kanal: egen bokserie, ekstern bok, eksternt tidsskrift og/eller arkivverket.no
- I tillegg: Populærvitenskapelig publisering: eksternt tidsskrift, arkivverket.no
- I tillegg: Populærvitenskapelig aktivitet: innlegg og foredrag på konferanser og seminarer, innlegg/kronikker i aviser, intervjuer og opptredener i aviser, tidsskrifter, radio, tv
- Egne arrangementer for å synliggjøre forskningen: forskningsseminar, foredrag, utstillinger
- Publisere podcaster med utgangspunkt i bestand og forskning på arkivinnhold
- Profileres på egne oversikter på arkivverket.no
- Utsending av pressemeldinger, omtaler og oppslag på sosiale medier og arkivverket.no

Skisse til formidlingsplan (2)

- ❖ Formidling av forskningsresultater fra eksterne forskere (som benytter uttrykte kilder fra Arkivverket)
  - Inviteres til forskningsseminar
  - Profileres på egne oversikter på arkivverket.no
  - Inviteres til publisering på arkivverket.no (?)
  - Inviteres til foredrag og «Forskning på 1-2-3» i AV

- ❖ Formidling av tilbud til eksterne forskere
  - Digitalt innhold og infrastruktur
  - Nettverk og samarbeid
  - Informasjon og veiledninger på arkivverket.no